

★

PETRE I. CRĂCIUNESCU

**ÎN AMINTIREA PICTORULUI
CONSTANTIN ILIESCU**

★

Vatra de cultură și civilizație a Vâlcii a dat fiu de seamă poporului român, între care la loc de cinstă pictorul Constantin Iliescu. Descendent dintr-o familie de râmnicieni, vede lumina zilei la 20 martie 1899, într-o modestă casuță de pe strada Știrbei Vodă, numărul 123. Al doilea fiu din cei trei băieți ai soților Iliescu a avut o copilărie fericită, în climatul de liniște patriarhală al Râmnicului de altădată. Dealul Capela cu nepătrunsa sa pădure, zăvoaiele de pe malurile rîului Olănești, precum și farmecul văii Oltului, au fost motive de atracție pentru copilul înzestrat cu deosebit talent la desen.

Inscris la Școala primară nr. 3, de pe strada Știrbei Vodă, îngă casa părintească, în toamna anului de tristă famă 1907, dă dovadă de remarcabile aptitudini artistice, bucurindu-se de aprecieri din partea cadrelor didactice. Gimnaziul și Școala normală de invățători din Rm. Vâlcea, a le căror cursuri le-a urmat, au fost un mediu favorabil pentru formarea viitorului artist plastic. În timpul studiilor a fost remarcat de către cunoscutul profesor C. D. Mihăilescu, sculptor și desenator, autor a numeroase opere de artă : statuia „Renașterea României” din Grădina Zăvoiului, bustul domnitorului Constantin Brâncoveanu, și.a., luindu-l sub directa lui îndrumare.

Acumulările artistice și compoziționale insușite în anii de studii, i-au permis ca după absolvirea Școalei normale să deschidă o expoziție personală de pictură în orașul natal. Lucrările tinăruului pictor, constând din : peisaje, flori, portrete și compoziții s-au bucurat de un interes deosebit din partea publicului vâlcean.

După terminarea serviciului militar, în toamna anului 1922, a fost numit invățător în satul Aurești, comună Zevideni, județul Vâlcea, un sat cu locuri pitorești, situat pe malul drept al rîului Olt.

Policromia dealurilor învecinate, cunoscutele podgorii drăgășenene, farmecul zăvoaierilor și a apelor Oltului, viața zbuciumată a țăranului român și copilăria plină de privații a elevilor săi, au fost motive puternice de inspirație pentru învățătorul-pictor.

Din acea perioadă datează lucrări remarcabile : peisaje, flori de pădure și mai ales portrete, o specialitate a lui C. Iliescu. Munca de identificare a tablourilor pictate este îngreuiată de faptul că artistul nu și-a datat lu-

cările, multe dintre ele fiind integrate în epocă prin analogii și informații primite de la membrii familiei sau de la prietenii pictorului. Dintre lucrările din acea epocă nu s-au păstrat: „Zgribulitii” (ulei pe carton, $0,550 \times 0,750$), reprezentând doi elevi, un băiat și o fetiță, pe față cărora citești sbucium, durere, săracie, în același timp o undă de lumină și incredere în viitor, voință și curaj în luptă pentru existență; „Portret de fetiță” și „Portret de băiat”, în care sunt surprinse stări sufletești deosebite: recunoaște pe figura blindă și duiosă a fetiței, cu totă starea jalnică a imbrăcăminte sale, iar pe chipul băiatului citești încordare și intertere în fața unei cărți.

Pentru completarea cunoștințelor de specialitate, după doi ani se retrage din învățămînt și se înscrie la Academia liberă de pictură din București, unde a lucrat sub îndrumarea maeștrilor Gh. Petrașcu și A. Verona. În toamna anului 1925, deschide o expoziție personală de pictură în București, pasajul Imobiliara, lucrările sale marcând progresul artistic la care ajunsese pictorul vâlcean. Tematica alesă cu grijă, culorile calde, perfecțunea linijelor, desenul corect, au fost calități pentru care publicul le-a admirat, iar specialiștii i-au prefigurat un destin aparte în artele plastice românești.

In perioada următoare, stăpin acum pe ecuațiile meșteșugului, Constantin Iliescu desfășoară o activitate laborioasă, deschizînd expoziții la Craiova, în anul 1927, cînd este primit membru în cercul „Pictorilor olteni”, la Râmnicul Vâlcea, în anul 1929, expozițiile fiind incununate de succes, fapt care a făcut ca unele instituții locale și diferite persoane particulare să-i achiziționeze cea mai mare parte dintre lucrările expuse. Din această perioadă cunoaștem următoarele creații: „Flori de pădure” (nedatat, ulei pe carton, $0,670 \times 0,495$), „Peisaj de pe strada Stirbei Vodă” (nedatat, ulci pe carton, $0,720 \times 0,520$) și „Portret de fată” (nedatat, ulei pe carton, $0,360 \times 0,500$). Diferite ca motive de meditație, lucrările păstrează personalitatea autorului: Un buchet de clopoței, flori neprihănite ale pădurii se răsfață într-o oală țărănească de lut, impresionind prin culoarea lor de un albastru diafan, ca zările îndepărtate și senine ale cerului; peisajul citadin al străzii natale capătă personalitate prin definiția arhitecturii specifice într-un mediu incandescent de primăvară tîrzie, în timp ce portretul de fată se constituie un experiment reușit de lucru.

Doritor de a-și largi orizontul artistic, în anul 1930 pleacă la Paris, unde timp de un an vizitează muzeu, pinacoteci și ateliere personale de pictură. A stat îndelung în fața operelor maeștrilor clasici ai renasterii, a cunoscut curente și reprezentanți de seamă ai picturii veacului său, aflați în capitala Franței.

În drumul de înapoiere spre țară a vizitat centrele artistice din sudul Franței, trecînd apoi în Italia, la Veneția și la Florență, unde a avut fericiata ocazie să cunoască minunatele comori de artă din acele orașe.

Merită subliniat faptul că în timpul acestor călătorii de studii nu a fost subvenționat de nimeni din țară, asigurîndu-și existența din vinzarea tablourilor pictate în acel timp.

Reîntors în țară, fără a se lăsa influențat de curentele intîlnite în Occident, pictorul Constantin Iliescu exprimîndu-și propria conștiință estetică, bazată pe realism și tradiție românească, desfășoară o bogată activitate artistică, timp de aproape o jumătate de veac. Lucrările realizate în

această perioadă, peisaje în care a immortalizat diferite imagini ale cotidianului, flori, naturi statice, compozitii și portrete, pot fi regăsite în colecții de stat și la colecționari particulari în multe localități din cuprinsul țării. Se merită subliniat faptul că, Muzeul județean Vâlcea, Secția de artă plastică, posedă o bogată colecție, cuprinzând 36 de tablouri semnate Constantin Iliescu.

Deceniul al patrulea al veacului nostru constituie o epocă plină de impliniri artistice pentru pictorul vîlcean. El expune lucrări la saloanele oficiale din București și organizează expoziții personale la Rm. Vâlcea, Pitești, București, Craiova, și în alte localități. Alături de alți colegi de breaslă a participat la lucrările de restaurare a picturii unor așezăminte bisericești, cunoscute fiind realizările de la Biserica din Orlești-Vâlcea, Biserica Sf. Ioan din Rm. Vâlcea și la Schitul Cetățuia.

În timpul celui de-al II-lea război mondial, în luptele pentru eliberarea Transilvaniei de nord, pictorul fiind mobilizat în armata română, ca ofițer în rezervă, a fost luat prizonier de trupele germane și internat în lagărul de la Wüsstrau, în Germania. La înapoierea din captivitate a adus unele tablouri, realizate cu mijloace modeste și în condiții de lagăr.

Ultimele decenii ale vieții pictorului sunt marcate de noi împliniri pe teritoriul artistic. În anul 1954 a fost ales membru al Fondului Plastic al R.P.R., conform Deciziei nr. 324, din 2 februarie 1954.

Ochiul scrutător al artistului a surprins nu numai forma și culoarea, dar și perspectiva, tablourile sale care redau ipostaze și fapte ale Râmnicului de altădată, sau o deosebită funcție documentară.

Lucrarea „Casa Anton Pann” (nedatată, ulei pe carton, $0,505 \times 0,730$), surprinde poziția spațială a casei-muzeu dintr-o vreme acum apusă.

Policromia colorii și atmosfera rustică a casei bâtrânești unde s-a născut și a trăit pictorul este redată în tabloul „Casa pictorului”, (nedatată, ulei pe carton, $0,500 \times 0,400$). Din aceeași zonă a orașului se mai păstrează unele tablouri reprezentând un colț din vechiul parc Zăvoiu cu moara Avramescu, case vechi chiricite la umbra dealului Capela și diferite peisaje de primăvară, vară și toamnă, ale ținuturilor vâlcene.

Constantin Iliescu face parte din acea categorie de artiști plastici care au dus plină la perfectiune tehnica realizărilor portretului. Aria modelelor sale este largă: chipuri vii întrebătoare din lumea celor mici, a țărăncilor săraci și trădăți și a altor tipuri sociale. Prin forța talentului său a încremat să redea fidel figura umană, reușind în același timp, să dea viabilitate stârșilor sufletești ale modelului.

În autoportrete s-a regăsit pe sine însăși în diferite ipostaze. În diferite proiecții de lumină, ceace doverdește o mină de mare artist și o deosebită cunoaștere a meșteșugului. Din această categorie de lucrări se remarcă: „Autoportret din tinerete” (1922, ulei pe carton, $0,350 \times 0,250$), „Autoportret în fața lămpilă” (1934, ulei pe carton $0,680 \times 0,500$), „Autoportret cu paleta și pensula” (1963, ulei pe carton, $0,500 \times 0,650$) și altele de aceeași factură.

Interferențele dintre om și natură, filtrate prin sensibilitatea artistului, lărgesc unor accente violenți, contrastante, grilia pentru a reda frumusețea.

Casa pictorului.

Autoportret, în fața lămpil, 1934.

sețea și farmecul mediului exterior, mesajul umanist al lucrărilor fac din omul Constantin Iliescu un artist militant, angajat în a sluji cu cinste și demnitate epoca în care a trăit.

Pictorul s-a stins din viață la 24 iulie 1980, însă opera sa a rămas o moștenire de preț pentru generațiile de astăzi și cele de miline, o contribuție de seamă la patrimoniul cultural artistic al județului Vâlcea.

Ne-am propus în acest studiu să prezintăm — pe scurt — viața și opera celor care a fost pictorul Constantin Iliescu. Integrarea în mișcarea artistică românească și legăturile sale cu diferite curente și școli se poate face numai după o cercetare minuțioasă a vastei sale opere realizate de-a lungul a peste șase decenii de activitate, lucrările sale fiind răspândite în întreg spațiul românesc.

EN SOUVENIR DU PEINTRE CONSTANTIN ILIESCU

RÉSUMÉ

Par son œuvre artistique, Constantin Iliescu a enrichi les arts plastiques de Vîlcea. Artist parfait, Constantin Iliescu a fait revivre sur ses toiles de nombreuses images de son pays natal, des faits et des hommes de cette région de la Roumanie.

Présentant l'œuvre et la vie d'un grand artiste, l'auteur présente en même temps une partie du trésor que l'artiste nous a généreusement légué — une grande contribution au patrimoine culturel de Vîlcea.